

UNGES OPLEVELSE MED KULTURPAS:

EN KVALITATIV ANALYSE AF
OPGANG2 FORLØBET
"SAMMEN UD I VERDEN"

FORORD

"Kunsten er det, der giver mening for mig, mens jeg prøver at finde ud af resten."

Sådan sagde en af de unge, der har været en del af Opgang2's kulturpasforløb *Sammen ud i verden*, da vi på Kulturmødet Mors 2026 talte om, hvad forløbet havde betydet.

Forsøget med Kulturpas har været en enestående mulighed for at række ud til en gruppe unge, som står uden for de fællesskaber, mange af os tager for givet – uddannelse, arbejdsmarked og et aktivt fritidsliv. Det er unge, som ofte kæmper med isolation og en manglende følelse af tilknytning til samfundet. Her kan kunsten og kulturen spille en afgørende rolle ved at åbne døre og skabe nye forbindelser.

For kunsten og kulturlivet kan noget særligt. Her kan mennesker mødes på tværs af erfaringer, baggrunde og livssituationer. Her kan nye fællesskaber opstå, og der kan skabes rum for forskellighed, deltagelse og udvikling.

Derfor blev jeg glad, da Opgang2 spurgte, om Applaus ville følge og undersøge deres kulturpasforløb *Sammen ud i verden*. Det gav os mulighed for at komme tæt på, hvordan man i praksis kan invitere denne gruppe unge indenfor og hvilken betydning mødet med kunsten, kulturen og nye fællesskaber kan få for dem.

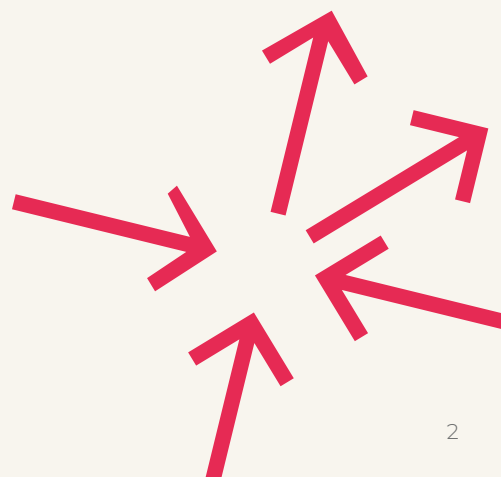
Samtidig gav undersøgelsen os mulighed for at samle erfaringerne op og dele dem med resten af kulturlivet. For når vi deler vores viden og tør lære af hinandens erfaringer, kan vi blive bedre til at skabe værdi for endnu flere mennesker – uanset om de befinder sig i en udsat position eller ej.

En af de tydeligste indsigter fra undersøgelsen er, hvor stor betydning partnerskaber og samarbejder har. Ikke alene for de unge, men også for de kulturinstitutioner og organisationer, der står omkring dem. Ingen aktør kan løfte opgaven alene. Videndeling, erfaringsudveksling, netværk og samarbejde – kært barn har mange navne. Hovedpointen er enkel: Når vi hjælpes ad, kommer vi meget længere.

Tak, fordi du læser med.

Lene Struck-Madsen
Direktør applaus

HOVEDPUNKTER

Kulturpasmålgruppen er en nuanceret gruppe unge mennesker, som har forskellige behov og udfordringer. Usikkerhed og angst er dog noget der ofte går igen i deres fortællinger. Da de unge har stået uden for traditionelle fællesskaber i lang tid, kan det føles overvældende at skulle træde ind i et initiativ som *Sammen ud i verden*. Usikkerhederne er i høj grad koblet til uvished og et behov for at vide hvad man går ind til, samt et personligt overskud, som varierer meget fra dag til dag. Det er derfor vigtigt, at man omfavner dette, når man arbejder med målgruppen.

Tryghed og **relationer** er to vigtige faktorer, som kan bryde med de unges usikkerhed, og dermed gøre det muligt for dem at deltage i de aktiviteter som *Sammen ud i verden* tilbyder. Hvis de unge føler sig trygge i både fællesskabet og ved dem der faciliterer det, er de langt mere tilbøjelige til at deltage. Denne tryghed er dog noget som tager lang tid og stor tålmodighed at opbygge.

Tid er derfor et centralt element både i at danne tryghed for de unge i fællesskabet og i at opbygge vigtige partnerskaber mellem kulturpasprojekter og kulturinstitutioner. Når man arbejder med en målgruppe, som i lang tid har stået udenfor fællesskaber, er det nødvendigt at give tid til at trygheden kan opbygges langsomt. På samme måde kræver langvarige og trygge samarbejder også, at man opbygger relationen over en længere periode.

Disse **partnerskaber** mellem de forskellige kulturpasprojekter og institutioner er centrale for at skabe positive oplevelser for de unge – gennem gode relationer mellem kulturpasprojekterne og kulturinstitutioner sikrer man bæredygtige relationer mellem de unge og kulturinstitutionerne.

Undervejs i undersøgelsen blev det nødvendigt at justere analysedesignet grundet hvor store udfordringer de unge havde. Denne ændring er med til at underbygge hvor vigtigt netop tid og relationer er for denne målgruppe. Justeringerne er udfoldet i følgende afsnit samt metodeafsnittet.

BAGGRUND OG FORMÅL

Denne rapport præsenterer en kvalitativ analyse, udarbejdet af Applaus i samarbejde med Opgang2, med udgangspunkt i deres kulturpasforløb *Sammen ud i verden*.

Opgang2 er en selvejende kulturinstitution i Aarhus, som varetager et af 15 længerevarende kulturpasforløb. I *Sammen ud i verden* bruges kunst og kreative værksteder til at skabe fællesskaber og fremme trivsel. Dette gøres i samarbejde med lokale kulturinstitutioner, hvor unge kan få kulturoplevelser og indblik i arbejdet på disse steder.

Analysen her har til formål at opnå indsigt i, hvordan kulturpasmålgruppen: sårbare unge i alderen 15-24 år, som står udenfor job og uddannelse, deltager i forskellige typer kulturaktiviteter samt at identificere de barrierer og motivationsfaktorer, der påvirker deres deltagelse.

Denne rapport bygger videre på erfaringer fra et tidligere samarbejde mellem Applaus, Opgang2 og Aarhus Teater: [*Vibecheck og værtskab*](#). Her blev der opnået indsigter i, hvordan teateret nemmere kunne åbne deres sale for sårbare unge. I nærværende undersøgelse følger vi de unge når de gennem deres kulturpasforløb, besøger spillestedet turkis og Naturhistorisk Museum Aarhus.

HVAD ER KULTURPASSET?

Kulturpas er et landsdækkende forsøg, som skal gøre vejen til fællesskaber lettere for unge i alderen 15-24 år, der står uden for uddannelse og job eller som går på forberedende grunduddannelse (FGU). De deltagende unge må ikke have fuldført en ungdomsuddannelse eller være i beskæftigelse i mindst 18 timer ugentligt. De skal desuden have bopæl i Danmark.

Forsøget består af to separate dele:

Længerevarende kulturpasforløb:

15 udvalgte længerevarende forløb, hvor koncepter eller indsatser indenfor bl.a. kultur skal hjælpe den enkelte unge til at indgå i varige fællesskaber. *Sammen ud i verden* er et af disse 15 forsøg.

Det digitale kulturpas:

Den anden del af kulturpasset er et digitale betalingskort med et årligt beløb på 1.000 kr., som giver de unge mulighed for selv at vælge bl.a. kulturoplevelser.

Gennem observation og fokusgrupper er det blevet undersøgt, hvordan kunstoplevelser kan gøres mere tilgængelig for de unge, samt hvordan de unge har reflekteret over kulturpasforløbets udbytte og deres eventuelle fremtidige kulturforbrug.

Projektet startede med et enkelt analysedesign: Applaus ville følge minimum 12 faste unge i kulturpasforløbet *Sammen ud i verden* i forbindelse med deres besøg på spillestedet turkis og Naturhistorisk Museum Aarhus. For hver oplevelse skulle der være blevet foretaget to fokusgruppeinterviews med de unge inden opstart, en observation på kulturinstitutionen og to fokusgruppeinterviews til opsamling af forløbet.

Undervejs viste det sig, at det ikke var muligt at gennemføre undersøgelsen med dette design, da der ikke var tilstrækkeligt med unge i målgruppen, som kunne sige ja til den længerevarende forpligtelse, da de endnu ikke havde etableret en stærk nok relation til Opgang2 (eller til Applaus).

Dette blev en pointe i sig selv og derfor blev vi nødt til at lave undersøgelsesdesignet om og tilpasse det. Denne omskrivning af undersøgelsesdesignet indeholder en læring: Når man har at gøre med en sårbar målgruppe, er den per definition ustabil, og det skal et forløb kunne rumme.

Analysegrundlaget blev derfor ændret til at indeholde flere observationer både under forbesøg samt under besøget på kulturinstitutioner, derudover blev en række ekspertkilder interviewet, for at bidrage med deres fagerfaring med målgruppen.

I afsnittet Datagrundlag på side 6 findes en udførlig beskrivelse af undersøgelsesdesignet.

HVAD ER “SAMMEN UD I VERDEN”?

Forløbet *Sammen ud i verden*, bygger videre på erfaringer fra Opgang2's UNGDOMSSPOR. Projektet kombinerer oplevelser på klassiske kulturinstitutioner med de unges egen værkproduktion i Opgang2's kunstværksteder; med offentlige events, hvor de unges værker præsenteres og sælges samt med virksomhedsbesøg og lønnede småjobs. Som en fast del af forløbet har Opgang2 samarbejdet med en række lokale kulturinstitutioner, herunder spillestedet turkis og Naturhistorisk Museum Aarhus.

DATAGRUNDLAG

Data er indsamlet i perioden februar 2026 – august 2026. Der er i alt udført 5 feltobservationer og 2 opfølgende fokusgrupper med kulturpasunge.

I tillæg hertil er der foretaget 7 semi-strukturerede interviews; 2 med henholdsvis projektlederen og projektdriveren for *Sammen ud i verden*, 3 med medarbejdere fra andre kulturpasprojekter samt 2 med medarbejdere på Opgang2s samarbejdende kulturinstitutioner.

Medarbejderne fra andre kulturpasprojekter er fagprofessionelle som varetager andre af de 15 kulturpasforløb. De er vant til at arbejde med sårbare unge. De samarbejdende kulturinstitutioner er lokale kulturinstitutioner som Opgang2 har faste samarbejder med, og som de unge har besøgt under forløbet, her spillestedet turkis og Naturhistorisk Museum Aarhus.

Analyseforløbet:

Observation ved forbesøg med medarbejdere fra spillestedet turkis

Observation ved koncert på spillestedet turkis

Fokusgruppe vedrørende koncerten på spillestedet turkis

Observation ved forbesøg med medarbejdere fra Naturhistorisk Museum Aarhus

Observation ved forbesøg på Naturhistorisk Museum Aarhus

Observation ved rundvisning på Naturhistorisk Museum Aarhus

Fokusgruppe vedrørende rundvisningen på Naturhistorisk Museum Aarhus

Ekspertinterviews med medarbejdere på Opgang2, samarbejdspartnere samt andre kulturpasprojekter

	Deltagende observation				Kvalitative fokusgrupper
	Forbesøg		Besøg på kulturinstitutionen		Fokusgruppe
	Kulturpas	Ikke kulturpas	Kulturpas	Ikke kulturpas	Kulturpas
Koncert	3	14	2	3	3
Museum	3	4	4	4	3
			2	7	

Undersøgelsens målgruppe var kulturpasmålgruppen, og det er udelukkende disse unge, som har deltaget i fokusgrupperne. På besøgene på kulturinstitutionerne har Opgang2's øvrige tilknyttede unge dog også haft mulighed for at deltage, hvilket er taget med i feltobservationerne. Dette er grundet, at Opgang2's UNGDOMSSPOR har tilknyttet en række andre sårbare unge, som ikke falder indenfor kulturpassets målgruppen. Opgang2 dækkede selv udgifterne for disse unges deltagelse. Disse unge er blandt andet taget med i håbet om, at de kan være med til at bane vejen for de nye og mere utrygge unge. Samtidig illustrerer de lave antal kulturpasunge netop udfordringerne med at nå målgruppen.

Eksperterkilderne er:

Kulturpasprojekterne:

Allan Klie fra Aspiranterne har *Kulturcrewet*, der træner de unge som kulturformidlere gennem samarbejder med kulturinstitutioner, med henblik på at skabe ejerskab og fællesskaber for de unge.

Jimmie Nolsø fra *Trivsel er en Kunst* arbejder med unge, særligt med autisme og ADHD, gennem tværkunstneriske fællesskaber med et minimum på to forskellige kunstformer i kulturforløbene.

Mads Alfast fra *Fynsk Kulturrum* arbejder med ungeforløb, hvor de unge kan deltage i kultur- og idrætsaktiviteter, som bliver planlagt løbende.

Ansatte og samarbejdspartnere:

Per Kjærgaard Paulsen fra Opgang2, administrationschef samt projektleder for *Sammen ud i verden*.

Karin Ji Tøttenborg vejleder og leder for ungdomsafdelingen på Opgang2, samt projektdriver af *Sammen ud i verden*.

Mie Jakobsen fra spillestedet turkis, der arbejder som kurator og er ansvarlig for coproduktion community

Ditte Zebitz Nissen fra Naturhistorisk Museum Aarhus, der arbejder med events i formidlings- og kommunikationsafdelingen.

For en udvidet metodebeskrivelse samt kriterier for udvælgelsen af eksperterkilder se Metode side 18.

ANALYSE

Følgende analyse udfolder de unges oplevelser i kulturpasforløbet *Sammen ud i verden* samt deres behov og udfordringer i forbindelse med deltagelsen. Fundene bygger på data fra observationer, fokusgrupper med de unge og interviews med fagprofessionelle. Analysen er opdelt i to hovedafsnit *Kulturpasmålgruppens behov* og *Kulturpassets systematiske udfordringer*.

Kulturpasmålgruppens behov

For bedst at kunne hjælpe og understøtte kulturpasunge, må man først forstå den gruppe mennesker man har med at gøre samt deres udfordringer. Kulturpasmålgruppen er unge, som skal lære at være trygge i et fællesskab og skabe tillid til nye mennesker. Projektlederen for *Sammen ud i verden* beskriver dem således:

"Så dem der kommer hos os, det er dem som har det virkelig, virkelig svært, er meget isolerede, og som har brug for at være håndholdte. Altså, at der er en tæt relation til et menneske, når de kommer og kan være der for dem, indtil de selv har opbygget en tillid. Men det tager lang tid, fordi mange af dem har været alene og væk fra fællesskaber i alt for lang tid."

Interview med Per fra *Sammen ud i verden*

I planlægningen af denne analyse, var det en udfordring at få samlet unge nok som havde tilstrækkeligt overskud til at sige ja til at deltage i interviews. Derfor var det nødvendigt løbende at ændre i både tidsplan og undersøgelsens design, for at imødekomme disse barrierer. Det viste sig, at de barrierer som forhindrede dem i at sige ja til undersøgelsen, i høj grad er de samme, som forhindrer dem i at deltage i kulturlivet. Det drejer sig overordnet om tre barrierer:

Den første er **uvished**. Jo flere ubekendte faktorer der er i forbindelse med en oplevelse, des mere usikkerhed skabes der hos den unge.

Ung: *"Jeg har rigtig mange bekymringstanker, altså også generelt sådan ved selve kulturoplevelser og sådan. Det handler meget om den der uvished, og hvor mange mennesker er der, og det kan godt overskygge nogle gange, indtil man så – Tit så kommer man afsted, og så er det egentlig okay. Men det fylder rigtig meget inden da, altså det virker uoverskueligt."*

Fokusgruppe 4.3.26

Det handler i høj grad om de bekymringstanker, som skabes af alt det uvisse. Det er dermed uvisheden som er den centrale barriere her, og ikke nødvendigvis selve oplevelsen.

Den anden barriere er et **varierende personligt overskud** hvilket betyder et ofte ustabil fremmøde fra de unge. Da mange af de unge er nye i deres tilknytning til Opgang2, er fællesskabet her stadig koblet til en usikkerhed, hvilket påvirker

mængden af energi det kræver at være en del af det. Og det overskud man har til at bruge denne energi, varierer meget fra dag til dag. Dette hænger i en vis grad også sammen med den sidste barriere, nemlig, at de unge i høj grad er **tidssensitive**. Når ens overskud hurtigere bliver opbrugt, kan længerevarende aktiviteter være opslidende.

Der er tale om en gruppe unge, som har været meget isolerede og har behov for tid til at opbygge tillid og tryghed til et nyt fællesskab. I følgende afsnit udfoldes de potentialer som de længerevarende kulturpasforløb har, for at overkomme sårbare unges udfordringer og barrierer.

Trygge relationer

At have trygge relationer, og dermed et trygt udgangspunkt for at opleve kultur, er kernen i at afhjælpe usikkerheden. Når man er sammen med mennesker man kender og stoler på, bliver det mere overskueligt at deltage. Vejlederen på Opgang2 er, for mange af de deltagende unge, et anker. Hun bliver gentagende gange omtalt som den tryghedsperson, man dels stoler på vil informere en på forhånd, hvis noget kunne være potentielt overvældende, og dels den person som man kan tage fat i, hvis man får det dårligt, som en ung forklarer det her:

Hun har endnu ikke brugt sit kulturpas, fordi der har været nogle tekniske problemer med hendes telefon, som har gjort, at hun ikke har kunnet bruge det. Ellers har hun været afsted med Opgang2, hvilket hun godt kan lide, fordi der er noget rart i at nogen faciliterer og planlægger turene for en. Så skal man bare møde op, det kræver ikke så mange beslutninger og ting man skal tænke på.

Feltobservation d. 24.3.26

For de unge findes der vished i at vide, at nogle man er trygge ved, og som kender ens behov og udfordringer, har planlagt turen for en. Dette gør, at man kan læne sig ind i oplevelsen og lægge nogle af ens bekymringer, som ellers kan være barrierer, lidt til side. Denne tryghed og tillid kan dermed være et springbræt til at overkomme barrierer for at besøge en kulturinstitution.

Samme indsigt udtrykkes af alle fagekspertene: At der skal opbygges tillid og tryghed hos den unge, før de har overskuddet til at deltage i aktiviteter. Her er tid en nødvendighed.

Fællesskabet:

Udover de trygge relationer, er det at indgå i et socialt fællesskab en klar motivationsfaktor, lige så vel som at det faktisk er med til at nedbryde usikkerheden. Det handler om de unges indbyrdes relationer, og at man kommer afsted med andre ligesindede samt har en oplevelse i fællesskab med andre:

Ung: "[...] jeg var heller ikke lige helt klar over, hvad jeg gik med til. For mig er det også mest det sociale, at jeg gerne vil være sammen med de andre lige så meget, som det er, at jeg godt kan lide at være på museum."

Fokusgruppe 22.4.26

På Opgang2 har de med *Sammen ud i verden* haft fokus på netop at støtte op om det sociale rum omkring en kulturoplevelse. Et konkret eksempel er, at de har faciliteret fælles måltider i forbindelse med kulturoplevelsen. For en ung i følgende citat, hjælper det til at komme ud ad døren at vide, at han skal hen og mødes med de andre og spise sammen inden koncerten:

Ung: *"Ja, mødtes sådan halv 8 og fik noget pizza og sådan. Så der var jo også det aspekt af det, ikk også? Så ved jeg, at jeg kommer ud ad døren, jeg får mig noget mad, jeg har noget at gøre mig klar til agtig, og så var det også noget fedt musik, så... [griner lidt]."*

Fokusgruppe 4.3.26

Fællesskabet på Opgang2 kan karakteriseres som et løst struktureret fællesskab bundet sammen af den trygge relation til personalet og til lokalerne. Der har været stor udveksling i hvilke unge, der har været på Opgang2 under observationerne og hvilke, der har deltaget i kulturpasoplevelser. Det var tydeligt, at det langt fra alle der kender alle. At strukturen er så løs, giver måske også de unge en følelse af at kunne trække sig, hvilket står i kontrast til de forventninger og det pres, som kan blive barrierer for de unge, hvis ikke de føler, de har denne mulighed. Derfor virker fællesskabet omkring *Sammen ud i verden* som et, der er holdt sammen af trygge og stærke relationer, men uden at skabe pres om deltagelse hos de unge.

Forberedelse

Grundet de fundne barrierer omkring uvished og bekymringer for ting man ikke kender til, er det nødvendigt at kunne forberede kulturpasunge på det de skal opleve og rammerne for det. En meget konkret metode som *Sammen ud i verden* har brugt til at mindske usikkerheden hos de unge, er et forberedende forbesøg. På et forbesøg kommer ansatte fra en kulturinstitution ud til ungegruppen for at præsentere dem selv og institutionen. Det er et frivilligt tilbud, der er tiltænkt at skulle afmystificere institutionerne og dermed forhåbentligt fjerne nogle usikkerheder. I følgende taler to af de unge om, hvad de fik ud af forbesøget fra spillestedet turkis:

Ung 1: *"Men jeg synes ellers de gav sådan et ret godt forkromet overblik. Både over turkis og hvad they are all about, men også selvfølgelig musikken, som vi skulle ind at høre."*

Ung 2: *"Jeg synes, at det var enormt givende."*

Ung 1: *"Og super stille og roligt og cosy. De havde sådan fucking klistermærker og alt muligt med [griner lidt]."*

Ung 2: *"Ja, jeg synes det var enormt givende fordi, at nu var jeg selvfølgelig ikke afsted, da I var nede på turkis og jeg havde været på turkis før, men der var en eller anden form for forberedelse. Altså, jeg synes, også samtidig med, når det er noget musik jeg ikke normalt ville høre, hvor jeg rent faktisk tænkte: 'altså det kunne jeg faktisk godt gå ind og høre'."*

Fokusgruppe 4.3.26

Citatet peger på, at forbesøget var med til at gøre det interessant og skabe en motivation til at tage af sted. Generelt lod forbesøgene til at pirre de unges lyst til at deltage i det kommende besøg. Det er dog vigtigt, at forberedelsen bliver udført med måde.

Ung: *"Jeg kan godt føle lidt, at det virker lidt søgt. [...] At de prøver lidt for hårdt. Altså at sige, at det er sådan en... den der forberedelse. Hvor jeg tænker, jeg ved ikke hvordan den sådan i sig selv fungerer godt. Den fungerede måske egentlig okay i forhold til turkis, for det der med, at man fik forklaret, at der faktisk er et sted vi kan holde til-agtig. Så måske lige i den forbindelse, men at komme ud for at forberede virker lidt sådan... ja, søgt. Altså at det ser pænt ud. Det virker som om, at det virker på papiret."*

Fokusgruppe 22.4.26

Man skal altså være opmærksom på, ikke at give de unge følelsen af, at man tager for meget hensyn. Forberedelse kan dog være givende, da det er vigtigt at gøre de unge nysgerrige og at kunne fange deres interesse. Samtidig giver forbesøg også kulturinstitutionerne en mulighed for at forstå de unge bedre som målgruppe og hvilke hensyn man kan tage. Efter spillestedet turkis' besøg reserverede de f.eks. et bord til de unge til en koncert, hvilket sender et signal om, at man var ønsket og velkommen.

Det nuancerede menneskesyn

I forlængelse heraf er der en generel pointe om at arbejde med et nuanceret menneskesyn. Det er en målgruppe som i et vist omfang, er vant til et rigtigt system, der kan være dårlig til at se nuancer. Det handler om at ramme en svær balancegang, hvor man tager hensyn til de unges behov og udfordringer, men samtidig er meget velovervejet i hvordan man gør det.

Langt de fleste unge værdsætter den ekstra opmærksomhed i forhold til deres udfordringer, men nogle unge påpeger også, at for meget hensyn kan lede til en øget følelse af anderledeshed. Det er særlig udbredt blandt de unge som har været tilknyttet Opgang2 i længere tid, og som derfor har fået opbygget en større følelse af tryk.

Ung: *"Jeg tror også, at jeg kan føle mig meget til besvær, fordi der altid skal tages særlige hensyn til mig. Altså sådan også fordi... hvis jeg er med, med nogen, så er det mig der skal tages særlige hensyn til, og det har jeg heller ikke lyst til."*

Fokusgruppe 4.3.26

For denne unge kan det føles begrænsende og måske lidt pinligt, hvis der altid skal tages hensyn til hende. Samtidig handler det også om at have blik for mere generelle diskrete elementer, som kan hjælpe sårbare unge. Det kan være ting som tydelig skiltning, trigger warnings og generel afklaring af spilleregler i et givent rum, som kan komme mange forskellige målgrupper til gavn.

Fra samtalerne med de unge drejer det sig om et bredere hensyn, da der kan være mange grader af, og udtryk for, psykisk sårbarhed. I en observation beskriver en af de unge, hvordan spillestedet turkis er et godt eksempel på dette:

For eksempel beskriver han, hvordan der hænger sedler og klistermærker på toiletterne, hvor der står ting som, at det er et safe space og andre ting som turkis står for. Han giver et eksempel med, at hvis man er kvinde, er der bind tilgængeligt. Grundlæggende at der er tænkt over, at det er forskellige mennesker med forskellige behov, der skal bruge stedet. Det kan han godt lide. At der er tænkt over det.

Feltobservation 18.2.26

På den måde handler det mere om at forstå at forskellige målgrupper har forskellige behov, og at kulturinstitutioner kan gøre forskellige ting for at favne disse målgrupper, hvor kulturpasunge er en af dem. En guide til mere konkrete tiltag som kulturinstitutioner kan gennemføre for denne målgruppe kan findes her i [rapportens tilknyttede værktøj](#).

Kulturpassets systematiske udfordringer

Følgende del af analysen peger på en række mere systematiske udfordringer, som både påvirker kulturpasprojekterne og målgruppen selv. Undersøgelsen har, som nævnt, haft fokus på de unges oplevelser af at være del af et længerevarende kulturpasforløb og ikke det digitale kulturpas, men i løbet af analysen er der dukket indsigter op, som også forholder sig til dette, hvilket her vil blive nævnt, da det kan have relevans for den samlede forståelse af kulturpasset.

Det digitale kulturpas

De unge som deltager i *Sammen ud i verden*, er kulturpasmålgruppen, hvorfor de også har adgang til deres eget digitale kulturpas. I samtalerne med de unge, fremhæver de dog forskellige udfordringer i brugen af det: For det første bliver det beskrevet som værende svært at få oprettet. Derudover fortæller de unge, at det digitale kulturpas er svært at bruge i forhold til hvad de kan overskue at skulle tage stilling til.

Ung: *"Jeg tror, det er lidt nemmere at det er planlagt, den her tur og så videre. Og der er planlagt flere timer inden og så til at koncerten er færdig. Jeg har ikke prøvet at bruge mit kulturpas privat, fordi jeg har været sådan... det var lidt uoverskueligt at finde ud af hvad man skal bruge det på."*

Fokusgruppe 4.3.26

Da det er ukonkret hvordan passet skal bruges, kan det få en til afholde sig helt fra at bruge det. De unge, som er blevet fulgt i denne undersøgelse, har kun i begrænset omfang brugt det digitale kulturpas. Deres primære brug af kulturpasset er gennem forløbet hos Opgang2 *Sammen ud i verden*. Derudover var der også en situation, hvor en ung havde en oplevelse med, at det digitale kulturpas ikke virkede. Denne oplevelse spredte sig hurtigt som en skræmmehistorie blandt de andre unge. Tanken om at skulle møde uforudsigelighed med det digitale kulturpas beskriver de unge som angstprovokerende. Grundet de unges behov for forudsigelighed, skal der ikke mere end én dårlig oplevelse til at demotivere deres potentielle brug af det digitale kulturpas.

Det tyder på, at de længerevarende forløb i kraft af deres relations- og fællesskabsopbygning er med til at skabe en tryghed og afhjælpe usikkerhed. Her står det digitale kulturpas omvendt lidt "alene", hvor en enkelt dårlig oplevelse kan skabe præcedens for flere.

Den snævert defineret målgruppe

En anden systematisk udfordring, som dukkede op i samtalerne, er kriterierne for at få kulturpasset. Målgruppen er snævert defineret og dermed svær at få til at stemme overens med det virkelige billede. I praksis kan to unge stå i samme livssituation og med samme udfordringer, men kun den ene af dem, være berettiget til et kulturpas.

En af de andre fortæller, at hun synes det er lidt sjovt, at hun ikke kan få kulturpasset. Hun fortæller at hun ligner de andre i forhold til udfordringer og behov, men fordi hun har gennemført en HF, som egentlig startede med at skulle have være en STX, så kan hun ikke få kulturpas. Hun fortæller, at hun nu har fået førtidspension, og har været syg gennem hele sin uddannelse, så hun kommer ikke til at kunne gennemføre mere uddannelse og arbejde lige foreløbig.

Feltobservation 9.4.26

Målgruppen for kulturpasset skærer lige igennem den gruppe af unge, som er tilknyttet Opgang2, og opdeler dem i to grupper, der for dem selv ikke eksisterer. At målgruppen ikke passer til virkeligheden, går på tværs af interviewene med kulturpasprojekterne. Flere af dem forsøger selv at overkomme denne udfordring ved at dække udgifterne for de unge, som falder uden for målgruppen, således alle kan tage del i fællesskabet og kulturoplevelserne på lige vilkår.

Rekruttering

På tværs af kulturpasprojekterne er rekruttering også en svær proces, særligt når det drejer sig om unge udenfor FGU. Dette er fordi målgruppen omfatter de unge, som i høj grad står udenfor etablerede systemer og derfor er svære at etablere kontakt til.

"For os der ikke er gået en FGU-vej; vi er næsten ude i at stemme dørklokker. Det har været vildt meget op ad bakke, og de fleste steder hvor det ikke er FGU, så kan man sige, at det er fire til fem unge. En lille håndfuld."

Interview med Jimmie fra Trivsel er en Kunst

Det kræver en stor indsats for hvert individ, der skal rekrutteres til et forløb som dette, netop fordi de helt grundlæggende står uden for fællesskaber, og derfor ikke kan findes et samlet sted. En projektmedarbejder forklarer, hvordan det også har været svært at give de unge en forståelse for, hvad forløbet går ud på, og derfra få dem overtalt til at tilmelde sig – særligt hvis de ikke har en kunstfaglig interesse. En indgangsvinkel hertil kan være partnerskaber til f.eks. socialforvaltninger, psykiatrien eller civilorganisationer.

Partnerskaber med kulturinstitutioner

Partnerskaber og gode samarbejder med andre kulturinstitutioner er også en vigtig del af et velfungerende kulturpasforløb. Det er gennem samarbejder med kulturinstitutioner, at kulturpasprojekterne har mulighed for at gennemføre forberedelse med de unge inden et eventuelt besøg. Når kulturpasprojekterne og kulturinstitutioner har gode samarbejder, er det nemmere for de deltagende unge også at opbygge en tryk relation til institutionen, blandt andet gennem særlige arrangementer eller møder med institutionen. Det er dog værd at bemærke, at de fleste af de interviewede fra de andre kulturpasprojekter har bygget videre på relationer, der i noget omfang allerede har eksisteret, da det tager lang tid at opbygge nye samarbejder.

"Det har overrasket os, hvor lang tid det tager at lande nye kultursamarbejder. Altså at finde arbejdsform. Det har taget os et år at lande en arbejdsform med [Kulturinstitution], for eksempel. Nu er vi i gang med det, men det har taget lang tid. Det har krævet mange led."

Interview med Allan fra Kulturcrewet

Tid er derfor en grundlæggende nødvendighed for at kunne opbygge relationer, både til samarbejdspartnere som kulturinstitutioner og rekrutteringspartnere, men også i høj grad til de unge selv.

KONKLUSION

På baggrund af undersøgelsen, er det tydeligt at kulturpasmålgruppen har nogle gennemgående forudsætninger og behov, som kulturpasforløbene og kulturinstitutioner kan være med til at gribe. Mange af de unges tilværelser bærer præg af stor usikkerhed og utryghed, hvilket er bundet sammen med social isolation og diverse psykiske udfordringer. Tryghed og tid til at opbygge denne tryghed er derfor centralt for at kunne inddrage de unge.

Dette kom helt konkret til udtryk gennem vores justering af undersøgelsesdesignet, ud fra den erfaring, at målgruppen er præget af barrierer som varierende personligt overskud, tidssensitivitet og uvisheden omkring nye oplevelser, der kan lede til bekymringstanker og potentielt helt afholde dem fra deltagelse.

De unge som deltog i undersøgelsen, oplevede overordnet besøgene på og fra kulturinstitutioner som positive. Ved at have et trygt fællesskab på Opgang2 og trygge relationer til personalet, var det lettere for dem at sige ja til at deltage. De beskriver, at det føles for usikkert og uoverskueligt selv at skulle administrere kulturoplevelser, og at det derfor er betydningsfuldt når andre har planlagt det for en. Det vægtede også højt for dem, at der var andre ligesindede med, når de skulle på besøg på kulturinstitutioner, og at de vidste, at der var en forståelse for deres individuelle situation.

Ligeledes var forberedelse vigtigt for de unge. Det handler om, at de ved hvad der forventes af dem, og hvad de kan tillade sig i det givne rum, fx hvornår de må trække sig. Forberedelsen gennem forbesøg havde på nogle punkter en blandet modtagelse, på den ene side var det godt til at afklare usikkerheder samtidig med, at det vækkede interessen for den kulturoplevelse man snart skulle have. Omvendt påpegede nogle unge, at forberedelsen ikke må tage overhånd, da det godt kan føles påtvunget, hvis der tages *for* meget hensyn. Dette hænger sammen med et nuanceret menneskesyn; når man arbejder med målgruppen er det vigtigt, at man tager udgangspunkt i dem, og deres egentlige behov og ønsker, fremfor blot en forestilling herom.

En udfordring ved kulturpasforløbene, som også kom til udtryk under denne undersøgelse, var rekrutteringen af unge. Da målgruppen netop er isoleret, kan det være svært at opnå kontakt til dem. En måde at håndtere dette på, er ved at opbygge partnerskaber til andre organisationer, som har en direkte kontakt til de unge. Målgruppen for kulturpasset var en yderligere udfordring. De unge havde svært ved at gennemskue hvorfor nogle af dem var berettiget til kulturpasset og andre ikke var, når de mere eller mindre var udfordret på samme måde. Derudover var der flere af de andre kulturpasprojekter, som brugte ressourcer på at kunne inddrage de unge uden kulturpas i aktiviteterne.

En faktor som har haft en positiv effekt på kulturpasforløbet, er, at man har nogle stabile og længerevarende partnerskaber med kulturinstitutioner, som muliggør besøg og forberedelse for de unge. Denne relationsopbygning kræver ressourcer og tid.

Alt i alt peger undersøgelse på, at de længerevarende kulturpasforløb har positive effekter for de unges deltagelse i fællesskaber og kulturoplevelser, men at det kræver tryghed, tålmodighed og tid, både for de unge og kulturpasprojekterne at opbygge.

METODE

Følgende afsnit vil udfolde det metodiske grundlag for analysen, samt dataindsamling og databehandling.

Undersøgelsen er bygget op af to forløb, et omkring et spillested og et omkring et museum. Forskningsdesignet for undersøgelsen har en kvalitativ tilgang og består af semistrukturerede interviews og feltobservationer.

Feltobservationer

I observationerne har fokus været på de unges tilgang til, og væremåde i, deres deltagelse, ved at se målrettet og analytisk observante på hvad de unge med kulturpas *gør*. Altså hvordan de agerer og handler indenfor de rammer som kulturpasset er tiltænkt. Analytikeren er gået ud fra en observationsguide. Analytikerens rolle har været moderat deltagende. Data er indsamlet fra både forbesøg på Opgang2 og udstillings- og koncertbesøgene på kulturinstitutionerne.

Interviews

Hvert forløb er blevet afsluttet med en fokusgruppe med kulturpasbrugere, som har deltaget i minimum én af forløbsgangene. Interviewene er gennemført ud fra en semistruktureret interviewguide, med henblik på at indfange de tanker og oplevelser, som de unge har af forløbet. Interviewguiden er genereret dels ud fra observationsguiden, samt tilpasset ud fra erfaringerne fra de første observationer. Derudover blev der ligeledes foretaget semistrukturerede interviews af to medarbejdere på Opgang2 samt to partnerinstitutioner.

Justering af metodegrundlaget: Interviews med andre kulturpasprojekter. Undervejs i dataindsamlingen stødte vi på metodiske udfordringer. Ungegruppen var relativ ny i deres tilknytning til Opgang2, og havde derfor endnu ikke opbygget en grundlæggende tryghed og tillid til stedet. I praksis kom det til udtryk ved, at det var svært at få nok unge til at deltage samt en lav grad af mødestabilitet. Af denne grund udvidede vi vores datagrundlag ved at foretage interviews med udvalgt andre kulturpasprojekter, som er valgt blandt de 15 kulturpasforløb. Kriterierne for udvælgelse af projekterne var forløb som lignede *Sammen ud i verden* i forhold til opbygning og målgruppe og samtidig tog højde for geografisk fordeling af projekterne. Her fokuserede vi på de strukturelle og praksisnære udfordringer ved kulturpasset. Alle interviews er udført ud fra informeret samtykke og tilladelse til lydoptagelse. Derudover er der blevet oplyst om formålet med dataindsamlingen.

Databehandling og analysestrategi

Alle indtryk og iagttagelser fra feltobservationerne er nedskrevet som detaljerede feltnoter. Derudover er interviewene lydoptaget og efterfølgende transskriberet. Alle ungeinformanter er anonymiseret. Det samlede datagrundlag er kodet tematisk i Nvivo, med et kodetræ som er udarbejdet på baggrund af interview- og observationsguiden. Kodetræet består af hovedtemaer og hertil underordnede koder. Ud fra kodetræet er der foretaget en kategorisering af data-materialet i den mest centrale pointere, som herfra er analyseret og fortolket.

Hvis du ønsker yderligere information,
interviewguides, observationsguide
eller transskriptioner, så kontakt
applaus@applaus.nu

*“Meget overvældende, men
også på en fed måde. Jeg tror,
at jeg følte lidt begge dele.”*

Fokusgruppe 22.4.26

Applaus er finansieret af kulturministeriet

Undersøgelsen er udarbejdet af Marie Hoby Fausbøll & Sigrid Kjær-Hansen, Applaus

Undersøgelsen er lavet i samarbejde med Opgang2

Grafik: Degn Grafisk

Billeder: Kasper Hjort Büro Jantzen og Ard Jongsma

OPGANG 2

